

ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5

Macroeconomic Factors Affecting Household Debt in ASEAN-5 Countries

¹พรวรรณศ์ ทองคำ*, ²ศิริขวัญ เจริญวิริยะกุล

¹Phornwarang Thongkhom*, ²Sirikwan Jaroenwiriyakal

Corresponding Author's E-mail: phornwarang.thon@live.ku.th*

Received: April 16, 2026 Revised: June 26, 2026 Accepted: August 26, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5 ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศมาเลเซีย และ 2) เสนอแนวทางเชิงนโยบายจากผลการวิเคราะห์หนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5 การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบพานελ รายปี ระหว่าง พ.ศ. 2540-2567 ครอบคลุมระยะเวลา 28 ปี จาก 5 ประเทศ รวมทั้งสิ้น 140 หน่วยข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยด้วยข้อมูลแบบพานελ โดยใช้แบบจำลองผลกระทบคงที่ เป็นแบบจำลองในการประมาณค่า

ผลการวิจัยพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน และการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงที่สุดต่อหนี้ครัวเรือน เมื่อเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1738 ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยนโยบายและวิกฤตต้มยำกุ้งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับอัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน อัตราการออม และวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการติดตามภาวะเศรษฐกิจผ่านการเติบโตของรายได้ต่อหัวและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรวัยแรงงาน จึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐและสถาบันการเงินในกลุ่มประเทศอาเซียน-5 ควรให้ความสำคัญในการกำกับดูแลระดับหนี้ครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: ปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค; หนี้ครัวเรือน; กลุ่มประเทศอาเซียน-5

ABSTRACT

This research aimed to 1) analyze the macroeconomic factors affecting household debt in the ASEAN-5 countries, namely Thailand, Singapore, Indonesia, the Philippines, and Malaysia, and 2) propose policy guidelines based on the analysis of household debt in the ASEAN-5 countries. This study employed a quantitative research approach using annual

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ภาควิเศษ คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา; Master's Degree Student in the Master of Economics Program in Business Economics (Special Program), Faculty of Economics at Sriracha, Kasetsart University, Sriracha Campus,

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศรีราชา; Assistant Professor Dr, Lecturer, Faculty of Economics at Sriracha, Kasetsart University, Sriracha Campus, E-mail: sirikwan.ja@ku.th

secondary panel data from 1997 to 2024, covering a period of 28 years across five countries, with a total of 140 observations. The data were analyzed using descriptive statistics and panel data regression analysis, with the Fixed Effects Model employed for estimation.

The research findings revealed that per capita gross domestic product, the housing price index, the proportion of the working-age population, and the COVID-19 pandemic were all factors to consider. There is a statistically significant positive correlation between GDP per capita and household debt, with GDP per capita being the most influential factor. A 1 percent increase results in approximately a 0.1738 percent increase in household debt. While the policy interest rate and the Tom Yum Goong crisis have a statistically significant inverse relationship with household debt. Regarding inflation rates, unemployment rates, savings rates, and the 2008 Hamburger Crisis, there was no statistically significant correlation with household debt. Therefore, it is important to track economic conditions through per capita income growth and changes in the working-age population structure. Therefore, it is something that governments and financial institutions in the ASEAN-5 countries should prioritize in managing household debt levels to ensure they remain at a sustainable level.

Keywords: Macroeconomic Factors; Household debt; ASEAN-5 countries

บทนำ

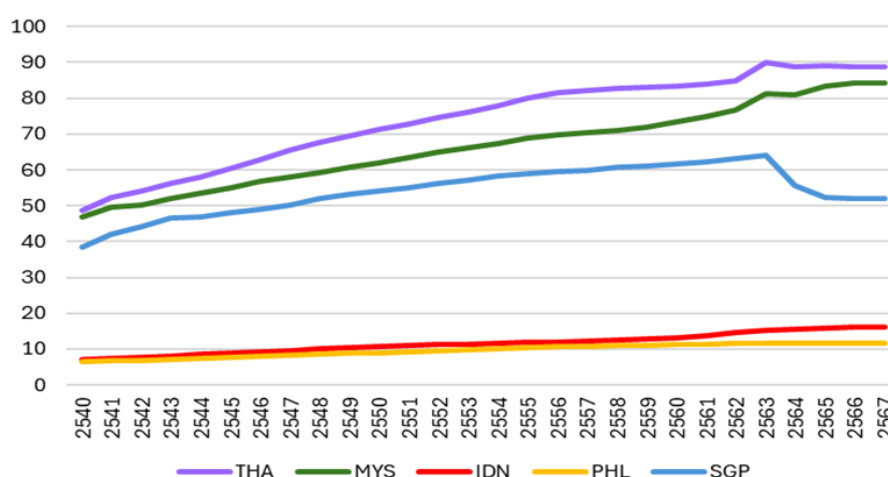
หนี้ครัวเรือน (Household Debt) ถือเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจที่สะท้อนการเงินของประชาชนได้อย่างตรงไปตรงมา อีกนัยหนึ่งสะท้อนถึงภาระหนี้สินทั้งหมดที่ครัวเรือนก่อขึ้นจากการกู้ยืมเงินเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ การบริโภคในชีวิตประจำวัน หรือการลงทุนส่วนบุคคล ซึ่งครอบคลุมสินเชื่อทุกประเภทตั้งแต่สินเชื่อบ้าน สินเชื่อรถยนต์ บัตรเครดิต ไปจนถึงสินเชื่อส่วนบุคคล จากสถิติข้อมูลในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ระดับหนี้ครัวเรือนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาค การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการบริโภค การออม และเสถียรภาพทางการเงินของแต่ละประเทศในระยะยาว (Ho & Mainal, 2016)

จุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้ภูมิภาคนี้หันมาให้ความสำคัญกับหนี้ครัวเรือนอย่างจริงจังเริ่มต้นจากวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้งปี พ.ศ. 2540 ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นถึงความเปราะบางของระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศมากเกินไป เมื่อค่าเงินอ่อนตัวและเงินทุนไหลออก สถาบันการเงินหลายแห่งในภูมิภาคก็ล้มตามกัน บทเรียนครั้งนั้นทำให้หลายประเทศปรับยุทธศาสตร์เศรษฐกิจมาพัฒนาระบบสินเชื่อภายในประเทศแทน เพื่อส่งเสริมการบริโภคและการลงทุนโดยไม่ต้องพึ่งพาแหล่งทุนจากภายนอกดั้งเดิม การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างนี้วางรากฐานสำคัญที่ทำให้ระดับหนี้ครัวเรือนในอาเซียนเริ่มขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญในเวลาต่อมา และยิ่งเร่งตัวขึ้นอีกเมื่อเกิดวิกฤตการเงินโลกปี พ.ศ. 2551 ซึ่งกระตุ้นให้หลายประเทศลดอัตราดอกเบี้ยและขยายสินเชื่อภาคครัวเรือนเพื่อรักษากำลังซื้อภายในประเทศ ส่งผลให้ระดับหนี้ครัวเรือนในไทยและมาเลเซียมีอัตราส่วนต่อรายได้ต่อหัวสูงเกินกว่าร้อยละ 70 นับตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา (ASEAN+3 Macroeconomic Research Office [AMRO], 2023)

จากรูปภาพที่ 1 ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2540–2567 พบว่าอัตราหนี้ครัวเรือนของทุกประเทศในกลุ่มอาเซียน-5 มีทิศทางเพิ่มขึ้นโดยตลอด แต่ลักษณะและสาเหตุของแต่ละประเทศนั้นแตกต่างกันอย่างน่าสนใจ

ประเทศไทยมีสัดส่วนหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 50 ในปี พ.ศ. 2540 ไปสู่ร้อยละ 80 ในปี พ.ศ. 2563 ส่วนหนึ่งมาจากการขยายตัวของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่อเพื่อการบริโภค และอีกส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมการกู้ยืมเพื่อรักษาระดับการบริโภคในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริโภคแบบเรียบตามทฤษฎีรายได้ถาวรของ Friedman Friedman (1957, as cited in Coletta et al., 2019) มาเลเซียก็มีแนวโน้มคล้ายคลึงกัน โดยมีหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45 มาสู่ระดับใกล้เคียงร้อยละ 80 (Bank Negara Malaysia, 2025) ชับเคลื่อนโดยการขยายตัวของชนชั้นกลางและราคาที่อยู่อาศัยที่ปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้าม สิงคโปร์แม้จะมีหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นในช่วงแรก แต่กลับเริ่มปรับลดลงหลังปี พ.ศ. 2564 (Monetary Authority of Singapore, 2025) เป็นผลจากมาตรการกำกับดูแลสินเชื่อที่รัฐบาลดำเนินการอย่างมีวินัย ขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียมีระดับหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่ำกว่าประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์อย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากธนาคารโลกชี้ให้เห็นว่าทั้งสองประเทศยังมีระดับรายได้ต่อหัวและการเข้าถึงบริการทางการเงินต่ำกว่าประเทศที่มีระดับหนี้ครัวเรือนสูงในภูมิภาค ส่งผลให้การขยายตัวของสินเชื่อภาคครัวเรือนอยู่ในระดับที่จำกัดกว่า (Klapper et al., 2025) นอกจากนี้ Asian Development Bank (2023) ยังระบุว่าการพัฒนาตลาดการเงินและการเข้าถึงสินเชื่อของภาคครัวเรือนในประเทศกำลังพัฒนายังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อระดับการก่อหนี้ของประชาชน

รูปภาพที่ 1 อัตราหนี้ครัวเรือนต่อรายได้ต่อหัวของกลุ่มอาเซียน-5 ปี พ.ศ. 2540 – 2567

เพื่อให้เข้าใจโครงสร้างเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในกลุ่มได้ครบถ้วนยิ่งขึ้น จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดเศรษฐกิจมหภาคสำคัญของกลุ่มในประเทศอาเซียน-5 ในช่วงปี พ.ศ. 2540–2567 ซึ่งครอบคลุมทั้งรายได้เฉลี่ยต่อหัว อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย อัตราการว่างงาน ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน และอัตราการออมครัวเรือน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยตัวชี้วัดเศรษฐกิจมหภาคอาเซียน-5 (พ.ศ. 2540–2567)

ประเทศ	รายได้เฉลี่ยต่อหัว (USD)	เงินเฟ้อ (%)	อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (%)	อัตราการว่างงาน (%)	ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย (%)	สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (%)	การออมครัวเรือน (%)
ไทย	4,711	2.25	3.04	1.17	94.69	70.61	29.19
มาเลเซีย	8,060	2.25	3.40	3.37	96.52	66.33	31.76

ประเทศ	รายได้เฉลี่ยต่อหัว (USD)	เงินเฟ้อ (%)	อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (%)	อัตราการว่างงาน (%)	ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย (%)	สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (%)	การออมครัวเรือน (%)
สิงคโปร์	48,462	1.74	1.50	2.59	102.61	76.54	44.64
ฟิลิปปินส์	2,252	4.24	5.82	7.71	88.71	61.37	33.27
อินโดนีเซีย	2,650	8.24	9.04	5.69	84.91	66.08	28.51

ที่มา: ผู้วิจัยประมวลจากข้อมูลของธนาคารโลก (World Bank, 2024), ธนาคารแห่งประเทศไทย (2568), ธนาคารกลางมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia, 2025), ธนาคารกลางสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore, 2025), ธนาคารกลางฟิลิปปินส์ (Bangko Sentral ng Pilipinas, 2025), และธนาคารกลางอินโดนีเซีย (Bank Indonesia, 2025)

จากตารางที่ 1 ความแตกต่างของรายได้เฉลี่ยต่อหัวระหว่างสิงคโปร์กับประเทศอื่นในกลุ่ม โดยสิงคโปร์มีรายได้ต่อหัวเฉลี่ยสูงถึง 48,462 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมากกว่าไทยและมาเลเซียหลายเท่าตัว และมากกว่าฟิลิปปินส์กับอินโดนีเซียถึง 18–21 เท่า ความแตกต่างของระดับรายได้นี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้โครงสร้างหนี้ครัวเรือนของสิงคโปร์แตกต่างจากประเทศอื่นอย่างมีนัยสำคัญ เพราะแม้จะมีหนี้ครัวเรือนในระดับสูง แต่ฐานรายได้ที่มั่นคงสามารถช่วยรองรับภาระหนี้ดังกล่าวได้ดีกว่า ในด้านอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย อินโดนีเซียมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในกลุ่มอย่างชัดเจน โดยมีอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยร้อยละ 8.24 และอัตราดอกเบี้ยนโยบายสูงถึงร้อยละ 9.04 สะท้อนความจำเป็นในการใช้นโยบายการเงินที่เข้มงวดเพื่อควบคุมเสถียรภาพด้านราคาและค่าเงินรูเปียห์ (Bank Indonesia, 2025) ขณะที่สิงคโปร์มีอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยต่ำที่สุดในกลุ่ม แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายการเงินและการกำกับดูแลภาคการเงินที่เข้มงวด ซึ่งช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง สำหรับอัตราการว่างงานประเทศไทยมีอัตราการว่างงานเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่มอยู่ที่ร้อยละ 1.17 แสดงให้เห็นว่าปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยไม่ได้เกิดจากการขาดงานเป็นหลัก แต่มีความเกี่ยวข้องกับภาระค่าครองชีพและระดับหนี้สินที่สะสมของภาคครัวเรือน ในทางกลับกันฟิลิปปินส์มีอัตราการว่างงานเฉลี่ยสูงที่สุดในกลุ่มที่ร้อยละ 7.71 แสดงถึงข้อจำกัดด้านการจ้างงานและความไม่เสถียรภาพของตลาดแรงงาน แต่กลับมีอัตราการออมครัวเรือนสูงกว่าไทย ซึ่งอาจสะท้อนถึงพฤติกรรมการออมเพื่อรองรับความไม่แน่นอนของรายได้ในอนาคตสำหรับดัชนีราคาที่อยู่อาศัย พบว่าสิงคโปร์มีราคาที่อยู่อาศัยสูงที่สุดที่ร้อยละ 102.61 รองลงมาคือมาเลเซียและไทย ซึ่งสอดคล้องกับระดับหนี้ครัวเรือนที่สูงของทั้งสองประเทศ เนื่องจากราคาที่อยู่อาศัยที่ปรับตัวสูงขึ้นเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้ครัวเรือนต้องพึ่งพาสินเชื่อในระดับที่มากขึ้นตามไปด้วย

ความแตกต่างที่หลากหลายเหล่านี้ที่ทำให้กลุ่มประเทศอาเซียน-5 มีคุณค่าอย่างยิ่งในฐานะกรณีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ เพราะในกลุ่มประเทศเพียง 5 ประเทศ สามารถพบทั้งประเทศที่มีระบบการเงินพัฒนาแล้วอย่างสิงคโปร์ ประเทศรายได้ปานกลางที่มีหนี้ครัวเรือนสูงอย่างไทยและมาเลเซีย และประเทศที่ตลาดสินเชื่อยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นอย่างอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ความหลากหลายนี้เปิดโอกาสให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อระดับหนี้ครัวเรือนในบริบทของระบบเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ทั้ง 5 ประเทศยังเป็นสมาชิกหลักของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีความเชื่อมโยงกันทั้งด้านการค้า การลงทุน และระบบการเงิน การทำความเข้าใจปัจจัยที่ขับเคลื่อนหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศนี้จึงไม่ได้มีความสำคัญเฉพาะในระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญต่อการประเมินความเปราะบางของภาคครัวเรือน เสถียรภาพของระบบการเงิน และความสามารถในการรองรับความผันผวนทาง

เศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนโดยรวม โดยเฉพาะในช่วงที่หลายประเทศเผชิญความท้าทายจากภาวะเศรษฐกิจผันผวน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และการขยายตัวของสินค้าภาคครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5
2. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขเชิงนโยบายจากผลกระทบหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยรวบรวมข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540–2567 จากฐานข้อมูลธนาคารโลก (World Bank, n.d.) และธนาคารกลางของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน-5 เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล มีมาตรฐานในการจัดเก็บข้อมูล สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างประเทศได้ และมีข้อมูลครอบคลุมตลอดช่วงเวลาที่ศึกษาซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5 ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศมาเลเซีย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในรูปแบบ Panel Data ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross-sectional Data) และข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) โดยรวบรวมข้อมูลของประเทศจำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศฟิลิปปินส์ ครอบคลุมช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ถึง 2567 รวมระยะเวลา 28 ปี รวมจำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 140 ข้อมูล (5 ประเทศ × 28 ปี) ลักษณะข้อมูลทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งความแตกต่างระหว่างประเทศและการเปลี่ยนแปลงตามเวลา จึงได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ ส่งผลให้ชุดข้อมูลที่ใช้มีลักษณะเป็น balanced panel และไม่เกิดปัญหา attrition ในข้อมูล ก่อนการประมาณค่าสมการถดถอยผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อสมมติของแบบจำลอง โดยพิจารณาปัญหา Multicollinearity จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และพิจารณาปัญหา Autocorrelation ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากลักษณะข้อมูลอนุกรมเวลาที่ต่อเนื่อง โดยใช้ค่าสถิติ Durbin-Watson ในการพิจารณา ทั้งนี้ผลการทดสอบดังกล่าวถูกนำมาใช้ประกอบการประเมินความเหมาะสมของแบบจำลอง Panel Data เพื่อให้ผลการประมาณค่ามีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้กำหนดให้หนี้ครัวเรือนต่อ GDP เป็นตัวแปรตาม เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดภาระหนี้สินของภาคครัวเรือน ขณะที่ตัวแปรอิสระประกอบด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อระดับหนี้ครัวเรือนตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) สำหรับวิกฤตต้มยำกุ้ง (ปี พ.ศ. 2540-2543) วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ (ปี พ.ศ. 2550-2553) และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ปี พ.ศ. 2563-2565) เพื่อควบคุมผลกระทบจากเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อหนี้ครัวเรือนนอกเหนือจากปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคทั่วไป โดยกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 ในปีที่เกิดเหตุการณ์ และ 0 ในปีที่ไม่เกิดเหตุการณ์

4. แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนใน ASEAN-5 ด้วยสมการถดถอย โดยใช้รูปแบบของการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Panel ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้ Pooled Regression Model, Fixed Effect Model และ Random Effect Mode โดยผู้ศึกษาได้กำหนดแบบจำลอง ดังนี้

$$HHD_{it} = \beta_0 + \beta_1 GDPPC_{it} + \beta_2 PR_{it} + \beta_3 INF_{it} + \beta_4 UNEMP_{it} + \beta_5 HPI_{it} + \beta_6 SAV_{it} + \beta_7 WAP_{it} + \beta_8 COVID_{it} + \beta_9 TOMYUM_{it} + \beta_{10} HAMBURGER_{it} + \epsilon_{it}$$

โดยกำหนดให้

HHD	คือ	ระดับหนี้ครัวเรือนของประเทศ (ร้อยละ)
GDPPC	คือ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (ดอลลาร์สหรัฐ)
PR	คือ	อัตราดอกเบี้ยนโยบายของประเทศ (ร้อยละ)
INF	คือ	อัตราเงินเฟ้อของประเทศ (ร้อยละ)
UNEMP	คือ	อัตราการว่างงานของประเทศ (ร้อยละ)
HPI	คือ	ดัชนีราคาที่อยู่อาศัยของประเทศ (ร้อยละ)
SAV	คือ	อัตราการออมของครัวเรือน (ร้อยละ)
WAP	คือ	สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (ร้อยละ)
COVID	คือ	ตัวแปรหุ่น (dummy variable) แทนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 (มีค่า 1 สำหรับปีที่เกิดการระบาด และ 0 สำหรับปีอื่น)
TOMYUM	คือ	ตัวแปรหุ่น (dummy variable) แทนช่วงวิกฤตต้มยำกุ้ง (มีค่า 1 สำหรับปีที่เกิดวิกฤต และ 0 สำหรับปีอื่น)
HAMBURGER	คือ	ตัวแปรหุ่น (dummy variable) แทนช่วงวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ (มีค่า 1 สำหรับปีที่เกิดวิกฤต และ 0 สำหรับปีอื่น)
i	คือ	แทน ประเทศ 1 = ประเทศไทย 2 = ประเทศสิงคโปร์ 3 = ประเทศอินโดนีเซีย 4 = ประเทศฟิลิปปินส์ 5 = ประเทศมาเลเซีย
t	คือ	ช่วงเวลารายปีตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2567
β_0	คือ	ค่าคงที่ (intercept)
ϵ_{it}	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อน (error term)

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Quantitative Analysis) และการวิเคราะห์สมการถดถอย ด้วยข้อมูลแบบ Panel Data โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด เพื่อทำความเข้าใจลักษณะของข้อมูลในเบื้องต้น จากนั้นทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบปัญหา Multicollinearity

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบปัญหา Autocorrelation ผ่านค่าสถิติ Durbin-Watson เนื่องจากข้อมูลที่ใช้มีลักษณะเป็น Panel Data รายปีซึ่งอาจทำให้ค่าคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันตามเวลา ก่อนเข้าสู่วิธีการประมาณสมการถดถอย โดยเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ระหว่าง Pooled Regression Model และ Fixed Effect Model และใช้การทดสอบ Wald-Coefficient Restrictions เพื่อคัดเลือกแบบจำลองที่เหมาะสมที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์จากสถิติเบื้องต้นจากตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรต่างๆ มีความแตกต่างกันค่อนข้างมากทั้งในด้านค่าเฉลี่ยและการกระจายตัว โดยอัตราส่วนหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.17 ขณะที่ตัวแปรอิสระบางตัวมีความผันผวนสูง สะท้อนถึงความแตกต่างของสถานะเศรษฐกิจและโครงสร้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน-5

ตารางที่ 2 สถิติเบื้องต้นของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณหนี้ครัวเรือน

สถิติ	HHD	GDPPC	HPI	INF	PR	SAV	UMEM P	WAP
ค่าเฉลี่ย	43.17	8.65	131.99	3.75	4.57	33.47	3.67	68.19
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	52.00	8.40	109.80	2.75	3.30	32.25	3.50	67.95
ค่าสูงสุด	90.10	11.40	346.80	58.50	35.00	52.30	11.20	78.80
ค่าต่ำสุด	6.50	6.10	75.50	-1.60	0.30	13.20	0.20	56.60
Skewness	-0.031	0.539	1.917	7.136	3.356	0.426	1.036	0.107
Kurtosis	-1.558	-0.359	4.166	67.248	19.184	0.015	2.316	-0.627

ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 131.99 ค่าสูงสุดเท่ากับ 346.80 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 75.50 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุดในกลุ่มตัวแปรอิสระเท่ากับ 109.80 แสดงถึงความแตกต่างของราคาที่อยู่อาศัยระหว่างประเทศสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ค่าสูงสุดเท่ากับ 58.50 เกิดจากประเทศอินโดนีเซียในช่วงวิกฤตต้มยำกุ้ง มาจากการอ่อนค่าของค่าเงินรูเปียห์และความไม่เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ราคาสินค้านำเข้าและต้นทุนภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้อัตราเงินเฟ้อของประเทศอินโดนีเซียพุ่งขึ้นสูงกว่าประเทศอื่นในกลุ่ม และค่าต่ำสุดเท่ากับ -1.60 และอัตราดอกเบี้ยนโยบาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ค่าสูงสุดเท่ากับ 35.00 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.30 ทั้งสองตัวแปรมีความผันผวนสูงและมีค่าผิดปกติในบางช่วงเวลา เป็นผลมาจากความแตกต่างของนโยบายการเงินและระดับราคาระหว่างประเทศสมาชิก นอกจากนี้สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.19 และอัตราการว่างงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ซึ่งทั้งสองตัวแปรแสดงถึงโครงสร้างตลาดแรงงานที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศสมาชิก ส่วนอัตราการออม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.47 ค่าสูงสุดเท่ากับ 52.30 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 13.20 และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.65 ค่าสูงสุดเท่ากับ 11.40 และค่าต่ำสุดเท่ากับ 6.10 ทั้งนี้ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ได้แก่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19, วิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง และวิกฤตเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ มีลักษณะการแจกแจงเบ้ไปทางขวาอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของตัวแปรดังกล่าว ดังตารางที่ 2

ก่อนการประมาณสมการถดถอย ผู้วิจัยได้ทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test) เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรมีคุณสมบัติ Stationary หรือไม่ เนื่องจากหากข้อมูลไม่มีความนิ่ง อาจส่งผลให้ผลการประมาณเกิดความคลาดเคลื่อนได้หรือความสัมพันธ์ลวง (spurious regression) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความนิ่งข้อมูล (Stationary) ของข้อมูล Panel data

ตัวแปร	ADF Statistic	Probability	Order of Intergration	ผลการทดสอบ
GDPPC	51.2178	0.0000	1 st difference	Stationary
HPI	27.7660	0.0020	1 st difference	Stationary
INF	69.0198	0.0000	Level	Stationary
PR	68.6708	0.0000	Level	Stationary
SAV	78.3465	0.0000	1 st difference	Stationary
UNEMP	18.1102	0.0531	Level	Stationary
WAP	62.3562	0.0000	2 nd difference	Stationary
HHP	17.8256	0.0580	1 st difference	Stationary

หมายเหตุ: ค่า Probability Value มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบพบว่าอัตราเงินเฟ้อ (INF), อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (PR) และอัตราการว่างงาน (UNEMP) มีความนิ่งที่ระดับ Level ขณะที่อัตราการเติบโตของรายได้เฉลี่ยต่อหัว (GDPPC), ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย (HPI), อัตราการออม (SAV) และระดับหนี้ครัวเรือนของประเทศ (HHD) มีความนิ่งที่ระดับ First Difference และสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (WAP) มีความนิ่งที่ระดับ Second Difference แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลองได้อย่างเหมาะสม

การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เกินเกณฑ์ 0.80 จากตารางที่ 4 สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.8461 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเบื้องต้น

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

สถิติ	HHD	GDPPC	HPI	INF	PR	SAV	UNEMP	WAP
HHD	1.0000							
GDPPC	0.5623	1.0000						
HPI	-0.0168	0.1985	1.0000					
INF	-0.3662	-0.4052	-0.1634	1.0000				
PR	-0.5732	-0.6637	-0.2768	0.8167	1.0000			
SAV	0.0529	0.6243	0.0690	-0.2908	-0.3740	1.0000		
UNEMP	-0.5581	-0.2002	-0.2222	0.3000	0.4267	-0.0016	1.0000	
WAP	0.6035	0.8461	0.0194	-0.2709	-0.5377	0.4273	-0.2733	1.0000

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวและสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (WAP) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.8461 จากตารางที่ 4 ดังนั้นจึงตรวจสอบเพิ่มเติมด้วยค่า Variance Inflation Factor (VIF) ผลการทดสอบพบว่า GDPPC มีค่า VIF เท่ากับ 7.492 และ WAP มีค่า VIF เท่ากับ 4.595 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 10 ที่ใช้ในการพิจารณาปัญหา Multicollinearity จึงสรุปได้ว่าไม่พบปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นพหุในระดับที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของแบบจำลอง ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระด้วยวิธี Variance Inflation Factor (VIF)

	Value
VIFGDPPC	7.492
VIFWAP	4.595

จากตารางที่ 6 พบว่า GDPPC และ WAP มีค่า Tolerance เท่ากับ 0.133 และ 0.218 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.10 ที่ใช้ในการพิจารณาปัญหา Multicollinearity จึงยืนยันได้ว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์ซ้ำซ้อนในระดับที่ส่งผลกระทบต่อการใช้การวิเคราะห์การถดถอย และสามารถนำมาใช้ในการประมาณค่าแบบจำลองได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระด้วยวิธี Tolerance

	Tolerance
GDPPC	0.133
WAP	0.218

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี Panel จากตารางที่ 7 พิจารณาเลือกใช้การประมาณสมการถดถอยระหว่าง Pooled Regression Model และ Fixed Effect Model เนื่องจากการประมาณการด้วยแบบจำลอง Random Effect มีเงื่อนไขว่าจำนวน Cross-section ในการศึกษาครั้งนี้ คือ จำนวนประเทศต้องมีจำนวนมากกว่าตัวแปรอิสระ ดังนั้นแบบจำลอง Random Effect จึงไม่สามารถประมาณการได้ ผลการวิเคราะห์จึงได้เพียง 2 แบบจำลอง ได้แก่ Pooled Regression Model และ Fixed Effect Model

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยด้วยวิธี Pooled Regression Model และ Fixed Effect Model

ตัวแปร	Pooled Regression Model			Fixed Effect Model		
	Coefficient	Std. Error	Prob.	Coefficient	Std. Error	Prob.
C	2.021226	0.48768	0.0001	0.43732	0.179882	0.0165
GDPPC	0.336759	0.033423	0.0000	0.173778**	0.013009	0.0000
INF	0.012453	0.013778	0.3678	0.003289	0.002777	0.2385
PR	-0.08602	0.016454	0.0000	-0.00905*	0.00439	0.0413
UNEMP	-0.19304	0.014601	0.0000	-0.00302	0.003353	0.3704
WAP	0.021881	0.009175	0.0185	0.021619**	0.002599	0.0000
COVID	-0.10217	0.034802	0.0039	0.04511*	0.017743	0.0122
HAMBURGER	0.024776	0.057005	0.6646	-0.00125	0.009265	0.8928
HPI	-0.00513	0.000655	0.0000	0.000235**	0.0000792	0.0035
SAV	-0.03878	0.007646	0.0000	0.000703	0.001144	0.5399
TOMYUM	0.460776	0.170636	0.0079	-0.0901**	0.02616	0.0008
R-squared	0.813968			0.998163		
Observation	140			140		

หมายเหตุ: ** และ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่า R-squared พบว่า Fixed Effect Model มีค่าเท่ากับ 0.998163 สูงกว่า Pooled Regression Model ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.813968 แสดงให้เห็นว่า Fixed Effect Model สามารถอธิบายความแปรปรวนของหนี้ครัวเรือนได้ดีกว่า โดยแสดงให้เห็นความแตกต่างเชิงโครงสร้างของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน-5 ได้ดียิ่งขึ้น ดังตารางที่ 7

โดยใช้การทดสอบ Wald-Coefficient Restrictions (Wald Test) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบจำลอง ผลการทดสอบแสดงในตารางที่ 8 พบว่าค่า F-statistic เท่ากับ 138651.4 และมีค่า Probability เท่ากับ 0.0000 จึงสรุปได้ว่า Fixed Effect Model เป็นแบบจำลองที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาค้างนี้

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบ Wald – Coefficient Restrictions (Wald Test)

Test Statistic	Value	df	Probability
F-statistic	138651.4	(10, 125)	0
Chi-square	1386514	10	0

หมายเหตุ: ค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศ ASEAN-5 สามารถสรุปสมการได้ดังนี้

$$\text{HHD} = 0.4373 + 0.1738\text{GDPPC}^{**} - 0.0091\text{PR}^{*} + 0.0216\text{WAP}^{**} + 0.0451\text{COVID}^{*} + 0.0002\text{HPI}^{**} - 0.0901\text{TOMYUM}^{**} \quad \text{R-squared} = 0.998163$$

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมในประเทศต่อหัว อัตราดอกเบี้ยนโยบาย สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน ดัชนีราคาที่อยู่อาศัย ตัวแปรหุ่นการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และตัวแปรหุ่นวิกฤตต้มยำกุ้ง แต่อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน อัตราการออม และตัวแปรหุ่นวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายผลการศึกษได้ร้อยละ 99.82 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 0.18 เป็นผลจากปัจจัยอื่น

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคที่ส่งผลต่อหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศอาเซียน-5 โดยผลการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Fixed Effect พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งสิ้น 6 ตัวแปร ดังนี้

ผลผลิตมวลรวมในประเทศต่อหัว สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน และดัชนีราคาที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.173778, 0.021619 และ 0.000235 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Nattaporn Kuptavinij, 2022; Ho & Mainal, 2016; Pakarat Jumpanoi & Wanakiti Wanasilp, 2022; Coletta et al., 2019) ตามลำดับ เมื่อรายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มสูงขึ้น ครัวเรือนมีแนวโน้มเข้าถึงสินเชื่อได้มากขึ้นและมีความสามารถในการชำระหนี้ที่สถาบันการเงินยอมรับได้ ขณะที่การขยายตัวของประชากรวัยแรงงานสะท้อนถึงอุปสงค์สินเชื่อที่เพิ่มขึ้นตามวัฏจักรชีวิต และการปรับตัวสูงขึ้นของดัชนีราคาที่อยู่อาศัยทำให้ครัวเรือนต้องพึ่งพาสินเชื่อที่อยู่อาศัยในระดับที่สูงขึ้นตามไปด้วย

อัตราดอกเบี้ยนโยบายมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.009052 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 เนื่องจากการปรับขึ้น

ของอัตราดอกเบี้ยนโยบายส่งผลให้ต้นทุนการกู้ยืมของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นโดยตรง ทำให้ครัวเรือนชะลอหรือลดการก่อหนี้ใหม่ลง แสดงว่านโยบายการเงินผ่านกลไกอัตราดอกเบี้ยยังคงมีประสิทธิภาพในการควบคุมระดับหนี้ครัวเรือนในบริบทของกลุ่มประเทศอาเซียน-5

ตัวแปรหุ่นการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.045110 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ASEAN+3 Macroeconomic Research Office, 2023) เนื่องจากในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ครัวเรือนจำนวนมากสูญเสียรายได้และต้องพึ่งพาสินเชื่อเพื่อการดำรงชีพ ประกอบกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐในหลายประเทศที่เอื้อต่อการเข้าถึงสินเชื่อ แต่ตัวแปรหุ่นวิกฤตต้มยำกุ้งมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับหนี้ครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.090103 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ที่ตั้งไว้ อาจมาจากลักษณะเฉพาะของวิกฤตที่สถาบันการเงินในแต่ละภูมิภาคดำเนินนโยบายการปล่อยสินเชื่ออย่างเข้มงวดเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบการเงิน และความเชื่อมั่นของผู้บริโภค ส่งผลให้ครัวเรือนชะลอการก่อหนี้ใหม่และพยายามลดภาระหนี้สินโดยรวม ซึ่งแตกต่างจากพฤติกรรมในช่วงวิกฤตโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับอัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน อัตราการออม และตัวแปรหุ่นวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ไม่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติในแบบจำลอง โดยมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.2385, 0.3704, 0.5399 และ 0.8928 ตามลำดับ ซึ่งอาจเนื่องมาจากความแตกต่างของโครงสร้างเศรษฐกิจ ระดับการพัฒนาของระบบการเงิน และพฤติกรรมการบริโภคระหว่างประเทศสมาชิกที่มีความหลากหลายสูง ส่งผลให้ผลกระทบของตัวแปรเหล่านี้ที่มีต่อหนี้ครัวเรือนในภาพรวมหักล้างกันจนไม่ปรากฏเป็นนัยสำคัญทางสถิติในระดับกลุ่มประเทศ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากภาพรวมผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศ ASEAN-5 ไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากหลายปัจจัยที่เชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะด้านรายได้ โครงสร้างประชากร และตลาดอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งส่งผลต่อทั้งความสามารถและความต้องการของครัวเรือนในการเข้าถึงสินเชื่อและก่อหนี้มากขึ้น ขณะเดียวกัน อัตราดอกเบี้ยนโยบายมีบทบาทในการควบคุมการขยายตัวของหนี้ครัวเรือนผ่านต้นทุนการกู้ยืม ส่วนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นปัจจัยสำคัญที่เข้ามากระตุ้นให้ครัวเรือนต้องพึ่งพาสินเชื่อเพิ่มขึ้นเพื่อรับมือกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ระดับหนี้ครัวเรือนของประเทศในกลุ่ม ASEAN-5 ปรับตัวสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. อัตราการเติบโตของรายได้เฉลี่ยต่อหัว และสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนในกลุ่มประเทศ ASEAN-5 อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นภาครัฐควรวางมาตรการส่งเสริมวินัยทางการเงินและการออมในกลุ่มวัยแรงงาน เพื่อไม่ให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจกลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดการก่อหนี้เกินตัว
2. อัตราดอกเบี้ยนโยบาย มีผลช่วยลดระดับหนี้ครัวเรือนได้อย่างมีนัยสำคัญ ธนาคารกลางของแต่ละประเทศจึงควรนำอัตราดอกเบี้ยมาใช้เป็นเครื่องมือในการดูแลระดับหนี้ครัวเรือน โดยไม่ให้กระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวม
3. วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภาครัฐจึงควรเตรียมแผนรับมือและมาตรการเยียวยาที่ชัดเจนไว้ล่วงหน้า เพื่อไม่ให้หนี้ครัวเรือนสะสมจนเกินระดับที่ยั่งยืนในช่วงที่เกิดวิกฤต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะกลุ่มประเทศ ASEAN-5 เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรขยายขอบเขตให้ครอบคลุมประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด หรืออาจเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่กว้างขึ้นและนำไปใช้กำหนดนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรพิจารณาเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างเชิงสถาบัน เช่น ระดับการพัฒนาของระบบการเงิน กฎระเบียบการกำกับดูแลสินเชื่อ หรือดัชนีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ซึ่งล้วนอาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการก่อหนี้ของครัวเรือนแต่ยังไม่ได้ถูกนำมาศึกษาในครั้งนี้
3. ตัวแปรบางตัวในการศึกษาครั้งนี้ เช่น อัตราการว่างงานและอัตราการออม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อจำกัดของตัวชี้วัดหรือการใช้ข้อมูลรายปี การวิจัยครั้งต่อไปจึงอาจลองปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดหรือใช้ข้อมูลรายไตรมาสแทน เพื่อให้สามารถจับความเคลื่อนไหวของตัวแปรในระยะสั้นได้ละเอียดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). *EC_MB_039_S3 เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน*. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2025, จาก
https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?language=TH&reportID=1004

- ASEAN+3 Macroeconomic Research Office. (2023, December 5). *Navigating high debt in low visibility in ASEAN+3*. Retrieved October 27, 2025, From <https://amro-asia.org/navigating-high-debt-in-low-visibility-in-asean3/>
- Asian Development Bank. (2023). *Asian development outlook (ADO) April 2023*. Retrieved October 27, 2025, From <https://www.adb.org/publications/asian-development-outlook-april-2023>
- Bangko Sentral ng Pilipinas. (2025). *Key household debt indicators of the Philippines*. Retrieved October 28, 2025, from <https://www.bsp.gov.ph>
- Bank Indonesia. (2025). *Household sector statistics and debt to GDP ratio (Indonesia)*. Retrieved October 28, 2025, from <https://www.bi.go.id>
- Bank Negara Malaysia. (2025). *Household debt as a percentage of GDP (Malaysia)*. Retrieved October 28, 2025, from <https://www.bnm.gov.my>
- Coletta, M., De Bonis, R., & Piermattei, S. (2019). Household debt in OECD countries: The role of supply-side and demand-side factors. *Social Indicators Research*. 143(3), 1185–1217. <https://doi.org/10.1007/s11205-018-2024-y>
- Ho, C. S. F., & Mainal, S. A. (2016). Household indebtedness determinants in ASEAN developing countries. *International Journal of Economics and Management*. 10(Special Issue 1), 19–33.
- Klapper, L., Singer, D., Starita, L., & Norris, A. (2025). *The Global Findex Database 2025: Connectivity and financial inclusion in the digital economy*. World Bank. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-2204-9>
- Monetary Authority of Singapore. (2025). *Household debt to GDP ratio of Singapore*. Retrieved October 28, 2025, from <https://eservices.mas.gov.sg/statistics>
- Nattaporn Kuptavinij. (2022). The determinants that influence household debt in Asian countries. (Independent study). Thammasat University
- Pakarat Jumpanoi & Wanakiti Wanasilp. (2022). The determinants of Thai household debt: A macro-level study. *Journal of Demography*. 38(2), 71–83. <https://doi.org/10.58837/CHULA.JDM.38.2.8>
- Singapore Department of Statistics. (2025). *Singapore statistical indicators*. Retrieved October 28, 2025, from <https://www.singstat.gov.sg/>
- World Bank. (2024). *GDP per capita (current US\$)*. World Development Indicators. Retrieved October 27, 2025, from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>
- World Bank. (n.d.). *Gross domestic savings (% of GDP)*. World Development Indicators. Retrieved October 27, 2025, from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDS.TOTL.ZS>